

IDEGEN NYELVEK TANULÁSA.

Minden testületnek, mely a társadalomban számottevő állást akar kivívni a maga részére, arra kell törekednie, hogy a kulturális téren való hasznos működése által erre érdemeket szerezzen.

Azt hiszem pedig, minden nyomdásznak forró vágya, hogy testületünk a társadalomban számbavehető állást foglaljon el. Ezt nem is szükséges különösen bizonyítani, eléggé bizonyítják azt a tények, melyek arra mutatnak, hogy mindenben a tökéletesedés felé törekszünk, minek rugója ismét nem lehet más, mint az, hogy ez által a nyomdászatnak elismerést szerezzünk.

Hogy bírjuk-e mégis, mint a nyomdászatnak közegei, a társadalom elismerését jelenleg, nem kutatom; de megjegyzem, hogy az ellenkezőre nézve igen bőven volnának adataim.

De én ez adatok teljes igazságát el nem ismerhetem, mert habár igen sok kívánni való is van még szakmánk kulturális fejlesztése körül, az még sem tagadható, hogy e tekintetben némi haladást lehet észlelni.

A »Szakkör«, midőn a szakirodalom istápolását és lehető kifejlesztését tűzte egyik céljául maga elé, szintén e nemes hivatást vállalta magára: tehetsége szerint előmozdítani a nyomdászat kulturális emelkedését.

E törekvése közben már is szép eredményeket ért el. Már hetedik évben adja ki a »Magyar Nyomdászok Évkönyv«-ét, és e mellett megalapította a »Grafikai Szemle« című szaklapot, mely úgy tartalom, mint kiállítás tekintetében méltón vetekedhetik az e nemű külföldi lapokkal.

A »Szakkör« tehát megteszi kötelességét a kulturális haladás terén.

Ezekkel azonban még nincsen befejezve az e téren szükséges munka. A nagyközönségnek a nyomdászat iránt támasztott igényei ma már oly magas fokra hágtak, hogy a további haladás elől el nem zárkozhatunk, ha lépést akarunk tartani.

Ez igények kielégítésére szolgáló eszköz többek között az *idegen nyelvek ismerete*. Senki sem tagadhatja, hogy erre igen nagy szükségünk van, mégis, sajnos, csak igen kevesen akadnak közöttünk, a kik ezzel dicsekedhetnek.

Szedni ugyan tudunk úgy is, ha a nyelvet nem is bírjuk, csak az illető nyelv írásmódját ismerjük, és ha a kézirat meglehetősen van írva, hanem correct szedést csakis úgy szolgáltatathatunk, ha a nyelv birtokában vagyunk.

Általános szomorú tapasztalat azonban, hogy a szerzők nagy része nem hogy jól írna, de oly rosszul ír, hogy még az esetben is, ha valaki jól bírja a nyelvet, tömérdek időt kell elvesztegetnie, míg ki tudja böngészni, mit akar az illető mondani. Ily eset-

ben aztán a nyelv nem ismerőjének a szedés teljesen lehetetlenné válik, vagy ha mégis hozzáfog, nem irigylésre méltó az a correctura, a mit ennek következtében csinál.

A művelődési szemponton kívül tehát e miatt is igen szükséges, hogy több nyelvet is bírjunk, ha azt akarjuk, hogy többféle nyelven is tudjunk correct szedni, eltekintve attól, hogy a nyelvek ismerete a gyakorlati életben is fölöttébb nagy haszonnal jár.

E cél elérésére már több ízben tettek kísérletek úgy a régebben fönállott önképző-egylet, mint az anyaegylet önképző-osztálya által, sikerre azonban nem igen vezettek.

Én e baj okát részint abban találom, mert a tanórák télen, vagyis olyan időben rendezettek, midőn legtöbb munka van minden nyomdában s így az azokra jelentkezettek igen sokszor akadályozva voltak a tanórákon való megjelenésben.

A nyári időszakra nézve pedig az a téves hit van elterjedve, hogy ilyenkor azért nem látogatnák, mert a jó időt fölhasználva, kiki igyekszik egészségi szempontból a szabad levegőt élvezni.

E nézetben én nem osztozom, mert habár igaz az, hogy egészségi szempontból nagyon is szükséges a szabad levegőnek minél gyakoribb élvezése, mégis jobban föl lehetne használni a nyári időt a tanulásra, minthogy ebben az időszakban legkevesebb a munka.

A ki tehát komolyan törekszik valamely nyelv elsajátítására, az készséggel fog menni nyáron is a tanórára, melynek befejezte után is tehet még egy kis sétát.

Másrészt azonban lehet, hogy a balsikernek némi-
leg oka volt a *módszer* is, melyen a tanítás folyt.

Erre nézve egy újabb módszer lett föltalálva, mely szakértők által igen czélszerűnek mondatik s melyet itt érdekességénél fogva a »L. A.« közlése nyomán röviden ismertetek. A módszer, melyet »természetes tanmódszer«-nek neveznek, *Heness Gottlieb*, egy amerikai német nyelvtanártól származik, a ki a nyelvitanítást nyelvten és szótár segélye nélkül eszközli és pedig nem az anyanyelv igénybevételével, hanem azon nyelven, melyben az oktatás adatik. E tanítási mód a következőképen történik:

Először az úgynevezett »szemléltető oktatás« által.

A tanteremben levő tárgyak közül egyiket vagy másikat, pl. az asztalt, megmutatja a tanulónak s azután mindjárt reá mondja: »Das ist der Tisch«; vagy pedig a kérdéses tárgy hiányában az által segít magán, hogy rajzban tünteti azt elő.

Másodszor szabályként állítja föl, hogy az oktatás első időszakában az idegen nyelvnek legtöbbnyire azon szavaival kell élni, melyeket a tanulók az anyanyelv megfelelő szavaival való hasonhangzásuk miatt könnyen megérthetnek, pl. a német nyelv tanítása alkalmával a magyar hallgatók előtt felsorolhatók: Haus (ház), Meister (mester), Lärm (lárma), Schlacke (salak), Schindel (zsindely), Pfund (font), Groschen (garas) stb.

Harmadszor azon matematikai tantételt kívánja alkalmazásba vétetni, mely szerint »két ismert mennyiség segélyével a harmadik ismeretlent ki lehet találni«. Például a »laufen« és »fürchten« szavak értelmezése céljából így állítja föl a kérdést: »Was thut die Maus, wenn sie die Katze sieht?« S a föltett kérdésre maga a tanár adja meg a választ, mondván: »Sie läuft davon.«

Ha a tanítvány a fölött kérdést megértette, akkor az a tanár által adott válaszból a »laufen« szó jelentését is minden nehézség nélkül meg fogja érteni. Azután azt kérdezi a tanár: »Warum lauft sie davon?« S erre így válaszol: »Sie fürchtet die Katze.«

Tehát, mint ezekből látható, a kérdezés és válaszadás játszák itt a főszerepet.

A folytonos kérdezés által a tanítvány a válaszadásra s így az idegen nyelven való beszélésnek állandó gyakorlására mintegy kényszerítve van.

De ezen oktatás alkalmával Heness igen gyakran használja az egyes igéket »parancsoló alakban« és az adott parancsot tanítványai által tényleg végre is hajtatja, hogy ez által annak értelme tanítványai előtt teljesen világossá legyen. Például: »Steh auf!« »Hebe den Arm!«, »Oeffne die Thür!« stb.

Szabályul van föllállítva, hogy legelőször is a meghatározott (konkrét) dolgokra vonatkozó elnevezések tanítandók s az elvont értelmű szavakat csak azután kell a már rendelkezésre álló szóbőség segítségével határozottabban megmagyarázni.

E tanmódszer az utolsó évtized alatt az Egyesült-Államokban mindenfelé utat tört magának s mindenütt buzgó követőkre és hirdetőkre talált. New-York, Philadelphia, Chicago, Boston, Providence és más nagyobb városokban a felnőttek számára iskolák lettek berendezve, melyekben a nyelvtanítás ezen módszer szerint történik. — A serdülő ifjúság számára fönnálló magánintézetekben szintén, sőt a nyilvános iskolákban is már ezen módszer szerint tanítanak s taneszközül Heness elmélete szerint kidolgozott tankönyvek szolgálnak.

E szerint a nyelvtan egészen félretétetik s a nyelvelméletének ismerete teljesen fölösleges megterhelte-

tésnek tekintetik. Az otthon való tanulás éppen nem kívántatik, mivel az órákon vett gyakorlatok elegendők. Az első időben csak igen keveset írnak, később a hallgatók egyes kis történeteket, melyeket a tanár beszélt el, önállóan leírnak és fogalmaznak.

Egy német író azt állítja, hogy nem ritka eset az, hogy heti 3 órai tanulás mellett 9 hónap elteltével a tanuló képes a nyelvet egészen folyékonyan beszélni s egy közepes irálylyal fogalmazott levelet nyelvtanilag helyesen megírni és mindezt az órákon mintegy csevegve, játszva sajátítják el.

Nem tudom, nálunk lehetne-e már oly tanárt kapni, ki ily módszer szerint idegen nyelvet tanítani tudna; de azt hiszem, hogy ha most nem lehet is, el fog jönni az ideje, hogy nálunk is majd így tanítanak, mert a mi jó és czélszerű, az mindig utat tör magának. Kétkedem ugyan benne, hogy a tanításnál ez idő szerint még más módszert használhatnánk, mint az eddigi, de arról meg vagyok győződve, hogy az idegen nyelvek tanítása nem maradna meddő kísérlet, ha a tanítás az általam legczélszerűbbnek vélt időben — nyáron történék.

Gróc Ernő.